

Dysleksja – prezent od losu?

Według Ronalda D.Davisa (autora Davis Dyslexia Correction® Program) dysleksja nie jest skutkiem uszkodzenia mózgu ani nerwów, nie powstaje też z powodu wadliwej budowy ucha wewnętrznego czy gałki ocznej. Dyslektycy mają zazwyczaj znakomity wzrok i słuch.

Dysleksja jest wynikiem procesu myślenia i specyficzną reakcją na poczucie zamętu (dezorientacji). Ron Davis opisuje dysleksję jako "matkę trudności w nauce". Wyjaśnia, dlaczego inne zaburzenia mają tę samą przyczynę co dysleksja. Należą do nich ADD?ADHD, autyzm, dyskalkulia, [dysgrafia](#) / Acalculia / agrafia i [nadpobudliwość](#).

Co to jest dysleksja?

Nie od dziś wiadomo, że ludzie przetwarzają informacje na dwa sposoby – werbalny, czyli za pomocą słów i niewerbalny - wykorzystujący umysłowe obrazy pojęć lub idei. Niektórzy z nas doskonale widzą obrazy, inni słyszą słowa, własne myśli w głowie. Są też tacy, którzy przetwarzają informacje przy pomocy obu tych sposobów.

Osoba, u której dominuje myślenie niewerbalne, jest w stanie zawrzeć w jednym obrazie myślowym koncepcję, do której opisanie potrzeba setek lub tysięcy słów. Naukowcy dowodzą, że myślenie obrazowe jest całościowe, głębsze i bardziej wyraziste. Cechuje je ewolucyjność, podczas gdy myślenie werbalne ma charakter linearny, zdania rozwijają się w czasie słowo po słowie. **Dysleksja powoduje, że podstawowym sposobem myślenia jest myślenie niewerbalne.**

Dyslektycy są ludźmi kreatywnymi, obdarzonymi myśleniem intuicyjnym, zdolnością do wielowymiarowego rozwiązywania problemów i praktycznego uczenia się, korzystając z metod skoncentrowanych na sztuce opanowania znaczeń słów i symboli. Dzięki temu można powiedzieć, że dysleksja jest swego rodzaju... "darem". Jednym z bardziej znanych dyslektyków był Albert Einstein, a teoria względności pojawiła się w jego umyśle pod postacią fantazji.

Objawy dysleksji

Myślenie obrazowe ma jednak swoje wady. "Dar", którym obdarzony został dyslektyk sprawdza się w przypadku realnych przedmiotów życia, czyli takich, które można zobrazować, a zawodzi, kiedy pojawiają się drukowane symbole, litery alfabetu.

Podczas czytania dyslektyk napotyka na trudności, ponieważ nie wszystkie elementy języka można poczuć przy pomocy zmysłów. Kiedy czyta słowa, które oznaczają istniejące rzeczy, osoby, automatycznie i błyskawicznie przywołuje obrazy. Problem pojawia się w momencie, gdy natrafia na słowa, które nie niosą za sobą żadnego obrazu, np. "ponieważ, niebawem, toteż", niektóre przyimki: "o", "po", "u", przysłówki: "wcale", "nigdy" lub zaimki: "ten", "ta", "to", czy czasowniki typu "mieć", "być". Zaczyna się **dezorientacja** - nic tu nie pasuje, tekst przestaje się kleić, bowiem mózg nie radzi sobie z tymi bodźcami.

Dziecko widzi słowo "gdyby", a czyta "grzyby". Po prostu jego mózg tworzy białą plamę i podsuwa najbliższy obraz, czyli grzyby. Dalsze usiłowania zrozumienia czytanego zdania i związana z tym ogromna koncentracja powodują uczucie zagubienia i w efekcie nasilają dezorientację.

W stanie dezorientacji wszystkie zmysły, z wyjątkiem smaku, odbierają zniekształcone wrażenia. Uczeń zaczyna narzekać na **bóle głowy**. Stres i trudności napotkane podczas wczesnych lat szkolnych dodatkowo potęgują problem. Utrata poczucia własnej wartości powoduje, że wielu dyslektyków sięga – często podświadomie - po pomysłowe sposoby, by ukryć trudności w uczeniu się.

reklama

Wpływ dysleksji na codzienne funkcjonowanie

Dysleksja wpływa nie tylko na czytanie i pisanie, ale również utrudnia codzienność dzieci. Warto sobie zdawać sprawę, w jaki sposób może się objawiać i jak my dorośli możemy być pomocni w różnych sytuacjach.

Umiejętności społeczne

[Dzieci z dysleksją](#) mogą czuć się gorsze w stosunku do swoich rówieśników, dlatego mogą unikać zajęć grupowych lub poszukiwania nowych przyjaciół. Koniecznie odkryj mocne strony swojego dziecka i rozwijaj jego zainteresowanie. Jeśli lubi śpiewać, zapisz je na zajęcia, pasjonuje się sportem – znajdź jakiś klub. Pozaszkolna aktywność, która cieszy twoje dziecko i pozwala mu odnosić sukcesy będzie wzmacniać jego wiarę w swoje możliwości.

Twoje dziecko może również mieć kłopoty ze zrozumieniem dowcipów lub sarkazmu. Dlatego staraj się podczas wspólnych posiłków opowiadać śmieszne historie i żarty, żeby pomóc mu je rozszyfrowywać.

Problem może stanowić także rozpoznawanie mowy ciała innych osób. Warto zaprosić dziecko do oglądania ulubionych filmów, ale z...wyłączonym dźwiękiem. Podczas seansu pytaj, co według ciebie czuje bohater, jaką emocję wyraża jego twarz.

Rozumienie ze słuchu

Osoby z dysleksją pozornie wydają się być lepszymi słuchaczami niż czytelnikami. Jednak dysleksja może sprawić, że dziecku będzie bardzo trudno skupić się na wykonywaniu poleceń nauczyciela, jeśli w klasie panuje hałas. Jeśli to zaobserwujecie, poproście wychowawcę, żeby wasze dziecko siedziało w pierwszej ławce.

reklama

Pamięć

Dzieciom z dysleksją trudno jest uchwycić sens tekstu, bo często duży wysiłek wkładają w zrozumienie zdania, które aktualnie czytają i w efekcie zapominają, czego dotyczyło poprzednie. W takim przypadku warto skorzystać i wesprzeć czytanie za pomocą audiobooków lub skorzystać ze specjalnych programów i [ćwiczeń wspomagających](#) uczenie się dzieci.

Orientacja przestrzenna

Sporo dzieci, a nawet dorosłych, miewa problemy z orientacją przestrzenną, niestety dzieci z dysleksją prawie zawsze nie odróżniają strony "lewej" od "prawej". Może to prowadzić do obaw, że się zgubią w korytarzach szkolnych lub innych znanych miejscach. Idealnie, jeśli wasze dziecko ma przyjaciela, który mógłby mu pomóc w takich sytuacjach - w innym przypadku trzeba poprosić o pomoc nauczyciela lub wychowawcę, który wyznaczyłby dzieci potrafiące zaopiekować się swoim kolegą.

Zarządzanie czasem

To akurat kwestia, z którą wiele osób ma wybitny problem. Dysleksja dodatkowo utrudnia trzymanie się harmonogramu. Pomysłem może być ustawienie alarmu w telefonie, rozrysowanie planu i zawieszenie na ścianie, założenie zeszytu na notatki od nauczyciela. Dzięki temu zarówno dzieci, jak i rodzice będą mieli wiedzę na temat zadań do wykonania.

reklama

Niezwykłe zalety dysleksji

Dysleksja jest rezultatem zaburzonej percepcji, lecz w pewnych sytuacjach wada, która wywołuje tak dużą podatność na zagubienie w sferze informacji symbolicznych, staje się wyjątkową zaletą. Wystarczy dostrzec, że dla dyslektyków wszelkie zadania wymagające twórczej wyobraźni okazują się bardzo łatwe. Mają oni wrodzoną umiejętność łączenia rzeczy, rozumienia mechanizmów, elektroniki, instalacji, konstrukcji, sztuk wizualnych i innych pokrewnych dziedzin.

Prawdopodobnie dlatego wśród wynalazców, naukowców, sportowców i twórców można spotkać wiele osób z symptomami dysleksji. Oczywiście dysleksja nie zamienia dziecka automatycznie w geniusza, ale sama świadomość, że jego umysł funkcjonuje w taki sposób jak umysły niektórych genialnych ludzi, dobrze działa na poczucie własnej wartości, tak często zaniżone u dyslektyków.

Jednak zanim uczeń zdoła uświadomić sobie i docenić pozytywną stronę dysleksji, będzie odczuwał przede wszystkim jej negatywne aspekty. Jeśli rodzice dostrzegają u dziecka talent, to zapewne nie pomyślą nawet, iż pochodzi on z tego samego źródła, co niemożność sprawnego pisania, czytania lub liczenia.

Wielu dyslektykom udało się znaleźć sposób na to, by podświadomy proces myślenia włączyć w pole świadomości. Myśląc o czymś zajmującym, potrafią "wejść" w swoje myśli i obserwować wewnętrzne obrazy. Zaburzenia percepcyjne powodują, że doświadczają swoich myśli, jakby były rzeczywistością. Ich specjalny sposób myślenia wytwarza kolejny dar: gdy raz nauczą się czegoś empirycznie, rozumieją to na tak głębokim poziomie, że w przyszłości intuicyjnie, bez uprzedniego myślenia o tym wiedzą, jak robić podobne rzeczy, rozwiązywać zadania.

Jak pomóc dziecku z dysleksją?

Każdy przypadek dysleksji jest wyjątkowy, ponieważ wynika z połączenia bazowego talentu lub predyspozycji z wpływem środowiska i negatywnych doświadczeń edukacyjnych. W rezultacie nie ma dwóch dysleksji o takich samych objawach, a dar dysleksji u każdego przejawia się trochę inaczej.

Na początku [trzeba nauczyć dyslektyka](#) jak kontrolować dezorientację, czyli jak ją wyłączyć i włączyć oraz jak skupić percepcję. Zdaniem Ronalda D. Davisa, w wyniku kilkugodzinnej sesji dziecko będzie wiedziało jak samodzielnie wychwycić moment dezorientacji. Dzięki temu jego umiejętność czytania błyskawicznie się poprawi.

Davis proponuje też **beztresowy sposób przyswajania podstaw języka pisanego**. Dzieci lepiej modelowe słowo w glinie – bliski im, wielozmysłowy proces umożliwia naukę, wykorzystującą wrodzone zdolności tworzenia.

U dyslektyków pragnienie tworzenia jest głębiej zakorzenione niż u pozostałych osób. Myślenie obrazowe, myślenie intuicyjne, myślenie polimodalne oraz ciekawość świata w sposób niebagatelny wspomagają ich kreatywność. Może nadszedł czas, by docenić i wykorzystać wartość zaburzenia zwanego dysleksją?

(z wykorzystaniem "The Gift of Dyslexia" Ronald D. Davis)

Anna Czajkowska
pedagog, logopeda
www.logopedzi.pl